

Ledare

SAMUEL BYRSKOG

Årets första nummer innehåller fyra artiklar – de flesta handlar om kyrklig undervisning – och en rad recensioner. Recensenternas viktiga men ibland bortglömda roll må här noteras som en viktig del av den sakliga diskussion om teologisk och religionsvetenskaplig forskning som *Svensk Teologisk Kvartalskrift* vill förmedla.

Den första artikeln diskuterar ett välbekant nytestamentligt tema, men med en skarp nytolkning av det. Matthew V. Novenson bygger på sin tidigare forskning och sin medverkan vid vår fakultet och behandlar Paulus självbeteckning som Kristi Jesu apostel. Novenson menar att i de paulinska breven betyder ”kristus” (*christós*) alltid Messias – det är inte att betrakta som ett namn – och apostel (*apóstolos*) sändebud. Artikeln är ett bidrag till den pågående diskussionen om Paulus judiskhet. Aposteln till icke-judar var ett sändebud från den judiske Messias.

De två följande artiklarna studerar kyrklig undervisning från olika perspektiv, först vid en tid när skolan skärmades från kyrklig konfession och sedan när den var en given förutsättning för skolans uppgift. Marie Rosenius och Thomas Girmalm frågar efter vilket synsätt på lärande, och därmed också på kyrkan, som framkommer i sex herdabrev från biskopar i Luleå stift under en period med tilltagande avkonfessionalisering. De argumenterar för att kyrkligt lärande gått från folkbildning till fortbildning och att kyrkan numera snarast ses ur ett tjänsteinriktat folkkyrkoperspektiv. Jakob Evertsson intresserar sig för skolans avfolkning vid en tid av övergång från traditionell religion till den lutherska läran och när skolan på ett självklart sätt skulle stå i den nya lärans tjänst och vara den lutherska trons förmedlare. Han pekar på såväl ekonomiskt-materiella som teologiskt-religiösa skäl till oviljan att vid den här tiden sända barn till skolan. I båda artiklarna problematiseras religionens roll i undervisningen på sätt som antyder de

kontextuella och svårbemästrade utmaningarna med att undervisa om det som uppfattas som tillvarons yttersta.

David Gudmundsson är sedan augusti 2018 docent i kyrkohistoria vid teologiska fakulteten i Lund och presenterar här den docentföreläsning han höll i december samma år. Han fokuserar på kyrkohistorisk utbildning och kyrklig förkunnelse i södra Sverige, med betoning på ”kyrkohistorisk” samt på ”och” som ett uttryck för både samhörighet och skillnad mellan kyrkohistoria och förkunnelse. Han tar oss med på en färd från Lund och inrättandet av dess universitet och – strax därefter – professuren i biblisk kronologi och kyrkohistoria, via Andreas Hilleströms Karlskrona och Vilhelm Mobergs hembygd, till den gammalkyrkliga fromheten i västligaste Småland, med fokus på hur luthersk fromhet gestaltats och mottagits. Normen bröts stundvis, inte minst av Moberg, och sådana ojämnheter i historiens flöde fångar forskarens intresse. Men det kyrkohistoriska arbetet, menar Gudmundsson, ska undvika normativa teologiska anspråk och redovisa fakta och skapa förståelse för och förtrogenhet med det förgångna.

I en tid när utbildning står högt på den splittrade politiska agendan, och när vårt lärosäte i Lund profilerar det utbildningsvetenskapliga ämnet, visar det här numret av STK att såväl Paulus uppdrag som messianskt sändebud som kyrklig verksamhet från norr till söder, och under tidig reformationstid, innehåller aspekter om att förmedla övertygelser om det vi kallar religion. Läser vi dem tillsammans, särskilt de tre senare, ser vi att när nya mönster för skolans uppgift framträder, vare sig det handlar om att undervisa i kyrklig tro eller inte, eller om att synliggöra normbrytande tendenser i det kyrkohistoriska flödet, eller, om vi så vill, religiösa friskolors vara eller icke-vara, är kyrkan en aktör som tillsammans med sina ledare ånyo finner sig själv i samspelet mellan det som var och det som är. I överförd bemärkelse anar vi genom dessa artiklar att den teologiska fakulteten i Lund och olika konfessionella samfund har förutsättningar att hjälpa varandra att förstå och förverkliga sina olika roller i ett mångreligiöst Sverige. Att undervisa om religion, vid både skola och universitet, är en utmaning lika aktuell som någonsin. ▲